

ความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ

ของนักเรียน ครู และผู้ประกอบการ

นางสาววรรณงาม โอชนธีร์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาคริชาจิตวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๖

ISBN 974-561-967-1

011301

i 17192146

MORAL COGNITION CONCERNING ECONOMIC BEHAVIORS

OF PUPILS, TEACHERS AND PARENTS

Miss Wan-ngam Obchonatee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Psychology

Graduate School

Chulalongkorn University

1983

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรม เกี่ยวกับพฤติกรรมทาง เศรษฐกิจ
ของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง

โดย นางสาว วรรณงาม โดยชนธีร์

ภาควิชา จิตวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุญชัย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ นุนนาค
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ นุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์ ดร.ชัยพร วิชาวุธ
..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ชัยพร วิชาวุธ)

ศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญพิไล ฤทธาคนนท์
..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เพ็ญพิไล ฤทธาคนนท์)

ศาสตราจารย์ ดร.โกวิท ประवालพฤกษ์
..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.โกวิท ประवालพฤกษ์)

รองศาสตราจารย์ ดร.พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุญชัย
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุญชัย)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์   ความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ
 ของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง

ชื่อนิสิต   นางสาววรรณงาม ไอบชนธีร์

อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.พรณทิพย์ ศิริวรรณมุขย์

ภาควิชา   จิตวิทยา

ปีการศึกษา   ๒๕๖๕

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาและสำรวจความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ ของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง และเพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจตามตัวแปรอิสระ ๖ ตัวแปร ได้แก่ เพศ สถานภาพ ศาสนา ภูมิภาค สภาพความเป็นเมือง และอาชีพหลักของครอบครัว

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ครู และผู้ปกครอง จาก ๕ ภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร จำนวน ๒,๔๓๔ คน กลุ่มตัวอย่างได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่าง และมาตรวัดความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า

๑. พฤติกรรมทางเศรษฐกิจที่นักเรียน ครู และผู้ปกครอง มีความรู้ความเข้าใจว่าเป็นพฤติกรรมที่ดี ถูก และควรอย่างมากคือ การประกอบอาชีพอิสระ การบริจาคทรัพย์ การอำนวยความสะดวกแก่สาธารณะ การกระจายทรัพย์อย่างเท่าเทียมกัน การไม่เอา

ทรัพย์ และการประกอบอาชีพรับจ้าง พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจว่าเป็นพฤติกรรมไม่ดี ผิด และไม่ควรรอบคอบคือ การไม่รักษาสาธารณสุขสมบัติ การลักฉ้อทรัพย์ และมีงานอาชีพที่ผิดกฎหมาย ส่วนพฤติกรรมที่ไม่สามารถตัดสินได้ว่าดี ถูก ควร หรือไม่ดี ผิด ไม่ควร คือ มีงานอาชีพที่ไม่ผิดกฎหมาย และการกู้ยืมเงินจากผู้อื่น

๒. ตัวแปรอิสระ ๖ ตัวแปร สัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ โดยที่สถานภาพเป็นตัวแปรที่สัมพันธ์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ อาชีพหลักของครอบครัว เพศ สภาพความเป็นเมือง และภูมิภาค ตามลำดับ ส่วนตัวแปรศาสนาสัมพันธ์น้อยที่สุด ดังมีรายละเอียดดังนี้

๒.๑ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ชั้นมัธยมปีที่ ๓ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ครู และผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .0๑$ ขึ้นไป) จำนวน ๑๕ พฤติกรรม โดยนักเรียนชั้น ป. ๖ แสดงแนวโน้มว่ามีความรู้ความเข้าใจในพฤติกรรมทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำสุด

๒.๒ ประชากรที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นข้าราชการ ลูกจ้าง เอกชน ผู้ใช้แรงงาน และธุรกิจการค้า มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ($p < .0๕$ ขึ้นไป) จำนวน ๑๒ พฤติกรรม โดยบุคคลจากอาชีพผู้ใช้แรงงานแสดงแนวโน้มว่ามีความรู้ความเข้าใจในพฤติกรรมทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำสุด

๒.๓ เพศหญิงและเพศชาย มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .0๕$ ขึ้นไป) จำนวน ๑๑ พฤติกรรม โดยที่เพศหญิงแสดงแนวโน้มว่าจะมีความรู้ความเข้าใจในพฤติกรรมทางเศรษฐกิจสูงกว่าเพศชาย

๒.๔ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตใจกลางมหานคร ชานมมหานคร อำเภอเมือง และอำเภอชนบท มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .0๕$ ขึ้นไป) จำนวน ๔ พฤติกรรม โดยประชากรในอำเภอชนบทแสดงแนวโน้มว่ามีความรู้ความเข้าใจในพฤติกรรมทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำสุด

๒.๕ ประชากรที่มีถิ่นที่อยู่ในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก เชียงเหนือ ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$ ขึ้นไป) จำนวน ๖ พฤติกรรม โดยประชากรในภาคตะวันออก เชียงเหนือแสดงแนวโน้มว่ามีความรู้ความเข้าใจในพฤติกรรมทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำสุด

๒.๖ ประชากรที่นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) จำนวน ๑ พฤติกรรม

๓. นักเรียน ครู และผู้ประกอบการ ให้ความสำคัญต่อผลการกระทำทั้ง ๗ ลักษณะ ในอันดับที่แตกต่างกันเรียงจากมากไปหาน้อยคือ ความสำเร็จในชีวิตและการงาน ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การเป็นผลดีต่อสังคม ความสุขสบายใจ การเป็นที่รักใคร่ชื่นชมของผู้อื่น ความรู้สึกมีค่าน่าภาคภูมิใจในตนเอง และความมั่งมีทรัพย์สินเงินทอง

ศูนย์วิทยพัชรากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Moral Cognition Concerning Economic Behaviors of Pupils, Teachers and Parents.

Name Miss. Wan-ngam Obchonatee

Thesis Advisor Associate Professor Punthip Sirivannabood, Ph.D.

Department Psychology

Academic Year 1982

ABSTRACT

The purpose of this research was to study and survey moral cognition concerning economic behaviors of pupils, teachers and parents, and to compare moral cognition among different groups according to six independent variables : sex, status, religion, region, area of residence and family occupation.

The sample group was selected by multi-stage sampling and included 2,834 pupils in Prathomsuksa 6, Mathayom 3, Mathayomsuksa 5, teachers and parents from the five regions of Thailand i.e. the North, Centre, Northeast, South regions and the Bangkok Metropolis. Data were analyzed by using the one-way analysis of variance and Scheffe's method for pairwise comparisons.

The major findings were as follow :

1. The economic behaviors that pupils, teachers and parents rated as "very good and proper" from the point of view of moral cognition were : independent occupation, donating goods, providing public conveniences, equal distribution of wealth, abstaining from taking the goods of others and being hired as employee.

The economic behaviors that subjects rated as "very bad and improper" from the point of view of moral cognition were : not preserving public property, stealing and cheating and a dishonest illegal livelihood.

The economic behaviors for which no decision of good or bad, right or wrong were given included : a dishonest but not illegal livelihood and borrowing money from others.

2. All six independent variables were significantly related to moral cognition concerning economic behaviors. Status showed the highest level of relationship. The other variables had decreasing levels of relationship according to the following order: family occupation, sex, area of residence and region. Religion was the least related to moral cognition.

2.1 There was a significant difference in moral cognition on 15 out of 16 economic behaviors among pupils from Prathomsuksa 6, Mathayom 3, Mathayomeuksa 5, teachers and parents ($p < .01$ and beyond). Prathomsuksa 6 pupils tended to show the lowest level of moral cognition concerning economic behaviors.

2.2 There was a significant difference in moral cognition on 12 economic behaviors among subjects from various family occupations : civil service, employees, business and workers ($p < .05$ and beyond). Workers tended to show the lowest level of moral cognition concerning economic behaviors.

2.3 There was a significant difference in moral cognition on 11 economic behaviors between male and female ($p < .05$ and beyond). The female showed a tendency for higher moral cognition concerning economic behaviors than the male.

2.4 There was a significant difference in moral cognition on 9 economic behaviors among subjects from the inner Bangkok, the outer Bangkok, the Amphoe Muang and the rural areas ($p < .05$ and beyond). People from the rural areas tended to show the lowest level of moral cognition concerning economic behaviors.

2.5 There was a significant difference in moral cognition on 6 economic behaviors among subjects from the various regions : the North, Centre, Northeast, South and the Bangkok Metropolis. ($p < .05$ and beyond). The tendency towards the lowest level of moral cognition concerning economic behaviors was found in the people from the Northeast region of Thailand.

2.6 There was a significant difference in moral cognition on one economic behavior among the Buddhists, Christians and the Muslims ($p < .05$).

3. Pupils, teachers and parents perceived the seven types of consequences of one's own behaviors as desirable in the following order : success in life and work, security for life and property, doing good for society, happiness, esteem and praise by others and self-esteem and wealth.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความพยายามของผู้วิจัย ภายใต้การให้ความช่วยเหลือ เอาใจใส่แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จากรองศาสตราจารย์ ดร.พรหมทิพย์ ศิริวรรณ-บุญย์ ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย รวมทั้งรองศาสตราจารย์ ดร.ชัยพร ริชชาวุธ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระพร อุวรรณโณ ที่กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับข้อคิดเห็นต่าง ๆ และให้คำปรึกษาตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้ให้ทุนอุดหนุนจำนวนหนึ่งและแผนกวิศวกรรม-คอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ความอนุเคราะห์ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนผู้อำนวยการ อาจารย์ นักเรียน และผู้ปกครอง ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นอย่างดี

กราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.จิน แบร์รี ที่ช่วยกรุณาตรวจแก้ไขบทความย่อภาษาอังกฤษ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ขึ้น

ท้ายที่สุดขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ที่คอยห่วงใยและให้กำลังใจมาตลอดจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี.

คุณย์วิทยุทรัพย์กุล
วรรณงาม โอบชนธีร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

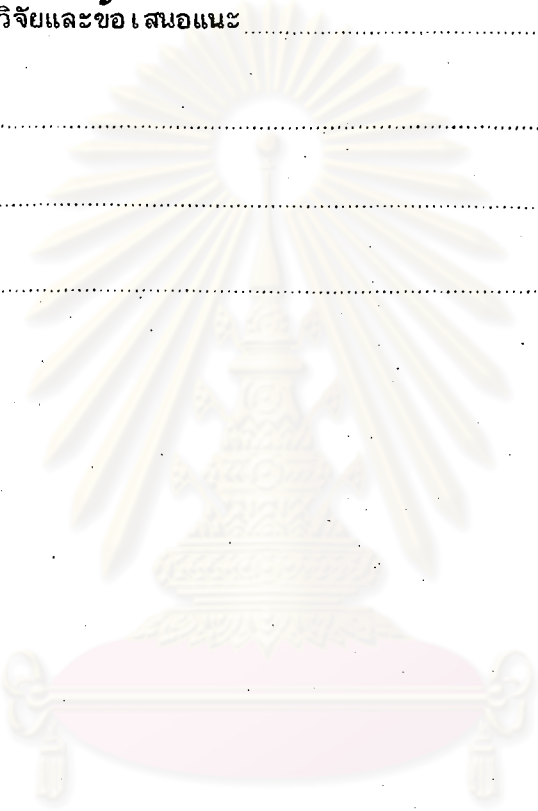
สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	ช
รายการตารางประกอบ	ญ
รายการภาพประกอบ	ฉ
บทที่	
๑ บทนำ	
ปัญหา	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
ทฤษฎีพื้นฐานทางจริยธรรม	๗
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๕
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓๐
สมมุติฐานในการวิจัย	๓๑
ขอบเขตของการวิจัย	๓๑
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	๓๒
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	๓๓
๒ วิธีดำเนินการวิจัย	
ตัวอย่างและการเลือกตัวอย่างประชากร	๓๕
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๓๘
การเก็บรวบรวมข้อมูล	๔๗
การเตรียมก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล	๔๘
การวิเคราะห์ข้อมูล	๔๘

บทที่		หน้า
๓	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๕๐
๔	อภิปรายผลการวิจัย	๕๐
๕	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๑๐๒
บรรณานุกรม		๑๐๖
ภาคผนวก		
ประวัติผู้เขียน		

คุรุณย์วิทยทรัพย์ากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
๑	แสดงจำนวนตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพและภูมิภาค	๓๕
๒	แสดงรายชื่อจังหวัดที่เป็นตัวแทนภูมิภาค	๓๗
๓	การจัดหมวดหมู่ และข้อความชี้แจงถึงพฤติกรรมทาง เศรษฐกิจ	๔๐
๔	ผลการวิเคราะห์คำตอบเกี่ยวกับผลการกระทำ	๔๓
๕	ค่าความตรงของมาตราวัด	๔๖
๖	ค่าความเที่ยงของมาตราวัด	๔๖
๗	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในกรุงเทพมหานคร	๕๒
๘	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในภาคเหนือ	๕๒
๙	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในภาคกลาง	๕๓
๑๐	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๕๓
๑๑	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในภาคใต้	๕๔
๑๒	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรอิสระ	๕๕
๑๓	แสดงระดับการศึกษาของครูและผู้ปกครอง	๕๖
๑๔	แสดงอันดับที่ ค่ามัชฌิม เลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ คะแนนความรู้ความเข้าใจ และช่วงค่ามัชฌิม เลขคณิตของประชากร	๕๘
๑๕	ระดับความถูกต้องของพฤติกรรมทาง เศรษฐกิจ	๕๘
๑๖	ค่ามัชฌิม เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความ แปรปรวนทางเดียวของคะแนนความรู้ความเข้าใจ จำแนกตามเพศ	๖๑
๑๗	ค่ามัชฌิม เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปร ปรวนทางเดียวของคะแนนความรู้ความเข้าใจจำแนกตามสถานภาพ	๖๔

ตารางที่

หน้า

๑๘	คำขวัญเฉลิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนความรู้ความเข้าใจ จำแนกตามศาสนา	๖๔
๑๙	คำขวัญเฉลิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนความรู้ความเข้าใจ จำแนกตามภูมิภาค	๗๒
๒๐	คำขวัญเฉลิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนความรู้ความเข้าใจ จำแนกตามสภาพความเป็นเมือง	๗๘
๒๑	คำขวัญเฉลิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนความรู้ความเข้าใจ จำแนกตามอาชีพหลักของครอบครัว	๘๒
๒๒	แสดงผลบวกของระดับความมีนัยสำคัญตามตัวแปรอิสระ และตามรายพฤติกรรม	๘๗
๒๓	แสดงอันดับที่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลการกระทำ	๙๒

รายการภาพประกอบ

ภาพที่		หน้า
๑	สัณฐานคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ	๖๒
๒	สัณฐานคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ	๖๗
๓	สัณฐานคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามศาสนา	๗๑
๔	สัณฐานคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภูมิภาค	๗๕
๕	สัณฐานคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพความเป็นเมือง	๘๐
๖	สัณฐานคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพหลักของ ครอบครัว	๘๔

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย